

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

Ірина БОНДАРЕНКО

«27» вересня 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДІАЛЕКТОЛОГІЯ ТА ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

підготовки бакалавра
денної та заочної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Українська мова і література)**

предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітньо-професійної програми Середня освіта (Українська мова і література)
спеціальності 014 Середня освіта
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

ВИКЛАДАЧ

Меркулова Оксана Володимирівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української мови

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.
Завідувач кафедри української мови

Раїса ХРИСТІАНІНОВА

Переглянуто
Протокол №2 від 27 вересня 2024 р.
Завідувач кафедри української мови

Раїса ХРИСТІАНІНОВА

Погоджено

Гарант освітньо-професійної
програми

Раїса ХРИСТІАНІНОВА

2024 рік

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

_____ Ірина БОНДАРЕНКО

«_____» _____ 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДІАЛЕКТОЛОГІЯ ТА ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

підготовки бакалавра
денної та заочної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Українська мова і література)**

спеціалізації 014.01 Українська мова і література

спеціальності 014 Середня освіта
галузі знань 01 – Освіта / Педагогіка

ВИКЛАДАЧ

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української мови **Меркулова Оксана Володимирівна**

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української мови

Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 2024 р.
Завідувач кафедри української мови

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

_____ Раїса ХРИСТІАНІНОВА

_____ Раїса ХРИСТІАНІНОВА

2024 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами):

E-mail: gorytsvit1977@gmail.com

Сези ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14801>

Телефон: +380671609874

Інші засоби зв'язку: Viber, WhatsApp, Telegram – на вказаному мобільному номері

Кафедра: української мови, ауд. 237

1. Опис навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни: дати студентам глибокі знання з історії розвитку звукової системи, граматичної будови та словникового складу української мови від найдавніших часів до наших днів, підготувати їх до вивчення курсу історії української літературної мови, обґрунтувати мовні факти, процеси та закономірності розвитку сучасної української мови, проникнути в їх суть. Ознайомити студентів із територіальними варіантами, різновидами української мови. У ході з'ясування сутності викладання української діалектології як наукової дисципліни, важливо зробити акцент на практичному значенні її для підготовки вчителів мови, котрі, опинившись у своїй практичній діяльності в умовах діалектного оточення, змогли б урахувати діалектні особливості при викладанні мови в школі.

Завданнями курсу є такі:

- з'ясувати етапи становлення і розвитку української мови дописемного та писемного періодів, беручи до уваги новітні розробки вчених-славістів;
- дати студентам глибокі знання з історії розвитку звукової системи, граматичної будови та словникового складу української мови від найдавніших часів до наших днів, підготувати їх до вивчення курсу історії української літературної мови;
- простежити еволюцію мовних явищ на широкому історичному тлі (із залученням писемних пам'яток української мови);
- ознайомити студентів зі специфікою збереження і змін граматичної будови української мови;
- сприяти засвоєнню діалектної термінології;
- виробити навички характеристики фонетичної (вокалізм і консонантизм) системи, граматичної будови та лексичного складу українських говорів, їх класифікація;
- сформуувати навички аналізу діалектних текстів, атомарних і зведених карт.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1	2	3
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	3-й	3
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість годин	120	
Лекційні заняття	32 год.	10 год.

Семінарські / Практичні / Лабораторні заняття	16 год.	4 год.
Самостійна робота	72 год.	86 год.
Консультації	ОЧНО: щосереди з 13.00 до 15.00, ауд. 237 (другий корпус) У режимі онлайн – за номером телефону в зазначених на початку месенджерах	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14801	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК 9 Здатність до формування у здобувачів освіти української національної ідентичності та активної громадянської позиції, поваги до історико-культурних надбань українського народу, його традицій, державної мови, готовності до захисту незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, прав і свобод українського народу. СК 22 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про діалектні, соціальні різновиди української мови. ПРН 6 Застосовувати в процесі навчання української мови і літератури міжпредметні зв'язки та формувати в здобувачів освіти розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння синтезувати знання з різних навчальних предметів; розвивати в здобувачів освіти системне мислення. ПРН 20 Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, ураховуючи культурні й особистісні відмінності співрозмовників, принципи недискримінації та поваги до відмінностей. ПРН 26 Навчатися протягом життя, самостійно визначати потреби особистого професійного розвитку, планувати такий розвиток, аналізувати новітні досягнення мовознавчої та літературознавчої науки, освітні інновації, умови їхнього впровадження, інтегрувати освітні інновації у власну педагогічну практику та надавати підтримку колегам у вдосконаленні їхньої професійної діяльності.	Методи: Пояснювально-ілюстративний (бесіда, презентації) Метод проблемного викладення матеріалу (навчальна дискусія) Частково-пошуковий (робота з книгою, робота з фактичним матеріалом) Дослідницький (робота з фактичним матеріалом) Інтерактивні методи (case-метод, мозковий штурм) Практичні методи (вправи) Контрольні заходи: Підсумкові контрольні заходи: залік. Поточні контрольні заходи: виконання завдань в СЕЗН Moodle, індивідуальні практичні завдання, робота на практичних заняттях.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ІСТОРИЧНА ФОНЕТИКА: СТАНОВЛЕННЯ, ВПЛИВИ, ЗВ'ЯЗКИ.

Вступ. Предмет і завдання історичної граматики української мови. Формування фонологічної системи протоукраїнської мови. Найдавніші зміни у фонологічній системі праслов'янської мови. Предмет і завдання фонетики. Основні джерела дослідження історії української мови. Звуковий склад праіндоєвропейської мови. Найдавніші зміни у фонологічній системі праслов'янської мови.

Перехідне пом'якшення під впливом *j*. Палаталізація приголосних [g],[k],[x] під впливом голосних переднього ряду. Найдавніші зміни у фонологічній системі праслов'янської мови. Перша палаталізація задньоязикових приголосних, її умови та наслідки. Друга палаталізація задньоязикових. Третя палаталізація задньоязикових. Сполучення [gv], [kv], [xv]. Інші зміни в системі голосних.

Змістовий модуль 2. ФОНЕТИЧНІ ЗМІНИ ПРОТОУКРАЇНСЬКОЇ ДОБИ.

Формування фонологічної системи протоукраїнської мови. Закон відкритого складу та звукові процеси, пов'язані з його дією. Фонетичні закономірності, що склалися в праслов'янській мові; питання про причини їх виникнення. Зміни приголосних на межі складу. Поява додаткових голосних, приголосних. Втрата приголосного на кінці складу. Асимілятивно-дисимілятивні процеси в групах приголосних. Поява носових голосних. Монофтонгізація дифтонгів. Зміни сонантів [r], [l]. Розвиток протези. Групи приголосних [dl], [tl]. Приголосні перед голосними переднього ряду.

Фонетична система протоукраїнської мови раннього періоду. Зміна [je] в [o] на початку слова. Зміна голосних [e], [o]. Розвиток повноголосся. Рефлекси [ort], [olt]. Ранні рефлекси [ě]. Звук [o] з початкового [a] у словах іншомовного походження. Розвиток фарингального [h].

Змістовий модуль 3. ІСТОРИЧНА ФОНЕТИКА: ДАВНЬОРУСЬКОУКРАЇНСЬКА ТА СЕРЕДНЬОУКРАЇНСЬКА МОВА.

Фонетичні зміни в давньоруськоукраїнській мові. Фонетична система давньоруськоукраїнської мови кінця X-поч. XI ст. Рефлекси зредукованих [ъ], [ь]. Зредуковані [ъ], [ь] у сполученні з [r], [l]. Зредуковані [ъ], [ь] після [r], [l]. Перебудова структури складу і слова. Чергування [o], [e] з нульовою фонемою. Подовження голосних [o], [e]. Розвиток приставного [i].

Наслідки занепаду зредукованих у системі консонантизму. Спрощення в групах приголосних. Поява вставних приголосних. Асимілятивно-дисимілятивні процеси. Депалаталізація. Втрата дзвінкості кінцевим приголосним. Зміна [л] і [в].

Фонетичні зміни в середньоукраїнській мові. Перехід [e] в [o]. Історія звука [ѣ] із проекцією на говори української мови. Історія етимологічних [i] та [ы].

Змістовий модуль 4. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ДІАЛЕКТОЛОГІЇ. ЛІНГВОГЕОГРАФІЯ.

Діалектологія як розділ мовознавства і навчальна дисципліна. Членування української мови й лінгвістична географія. Методи вивчення і збирання діалектних матеріалів. Основні групи говорів (наріччя) української мови. Теорія і практика лінгвокартографування. Джерела сучасної лінгвогеографії. Методи й основні засади лінгвокартографування. Інтерпретація (читання) діалектної карти. Поняття діалекту з точки зору лінгвістичної географії. Способи запису діалектних матеріалів.

Основні терміни діалектології. Фонетична транскрипція, її типи. Значення термінів *діалект*, *діалектна група (наріччя)*, *говор*, *говірка*, відмінності між цими поняттями. Типи

діалектних явищ української мови у фонетиці, граматиці і лексиці та їх характер. Терміни, що використовуються при описі фонетичних, лексичних та синтаксичних рис говіркового мовлення. Особливості транскрибування діалектних текстів.

Змістовий модуль 5. ПІВДЕННО-СХІДНЕ Й ПІВНІЧНЕ (ПОЛІСЬКЕ) НАРІЧЧЯ.

Ареал та діалекти південно-східних говорів: середньонадніпрянські, слобожанські та степові говірки. Найважливіші фонетичні, морфологічні та синтаксичні ознаки південно-східного наріччя. Три групи говорів: *східнополіський говір* (лівобережнополіський), *середньополіський говір* (правобережнополіський) і *західнополіський говір* (волинсько-поліський). Найважливіші фонетичні, морфологічні та синтаксичні ознаки поліського наріччя.

Змістовий модуль 6. ПІВДЕННО ЗАХІДНЕ НАРІЧЧЯ.

Південно-західне наріччя. Поняття про старожитні говори. Три групи *діалектів*: волинсько-подільська, галицько-буковинська та карпатська. Найважливіші фонетичні, морфологічні та синтаксичні ознаки південно-західного наріччя.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	Щотижня
1	2	3	4	5
Лекція	Вступ. Предмет і завдання історичної граматики української мови.	1	1	Тиждень 1
Лекція	Найдавніші зміни у фонологічній системі праслов'янської мови.	3		Тиждень 2
Лекція	Закон відкритого складу та звукові процеси, пов'язані з його дією.	3		Тиждень 3
Практичне	Закон відкритого складу та звукові процеси, пов'язані з його дією.	3		Тиждень 4
Лекція	Фонетична система протоукраїнської мови раннього періоду.	2		Тиждень 5
Лекція	Фонетичні зміни в давньоруськоукраїнській мові.	2		Тиждень 6
Лекція	Наслідки занепаду зредукованих у системі консонантизму. Фонетичні зміни в середньоукраїнській мові	2	1	Тиждень 7
Практичне	Наслідки занепаду зредукованих у системі консонантизму. Фонетичні зміни в середньоукраїнській мові	2		Тиждень 8
Лекція	Діалектологія як навчальна дисципліна. Лінгвогеографія. Основні терміни діалектології.	4		Тиждень 9-10

			тестове завдання оцінюється в 0,2 б.	
Усього за ЗМ 1				7
2	Опитування (усне/письмове) на 2-ох практичних заняттях ЗМ 2	Тема 2. Формування фонологічної системи протоукраїнської мови. Закон відкритого складу та звукові процеси, пов'язані з його дією. Фонетична система протоукраїнської мови раннього періоду.	3 За аудиторне практичне заняття студент може отримати макси- мально 2 бали. 2 бали отримує студент, якщо всебічно розкриває зміст теоретичних питань, відповідь повна, аргументована, залучається матеріал не лише обов'язкової, але й рекомендованої додаткової літератури, теоретичні положення ілюструються великою кількістю самостійно дібраних прикладів 1 бал отримує студент, який розкриває зміст теоретичних питань частково, не завжди може навести приклади	2
	Практичне завдання	Завдання на пояснення фонетичних процесів 1 б. Тестування в системі Moodle 7 б	Кожна правильна відповідь	8

			оцінюється в 0,15 бала	
Усього за ЗМ 2				10
3	Опитування (усне/письмове) на 1-ому практичному занятті ЗМЗ	Тема. Фонетичні зміни в давньоруськоукраїнській мові. Наслідки занепаду зредукованих у системі консонантизму. Спрощення в групах приголосних. Фонетичні зміни в середньоукраїнській мові. 1. Фонетична система давньоруськоукраїнської мови кінця Х-поч.ХІ ст. Рефлекси зредукованих [ъ], [ь]. Зредуковані [ъ], [ь] у сполученні з [р], [л]. Зредуковані [ъ], [ь] після [р], [л]. 2. Перебудова структури складу і слова. 3. Чергування [о], [е] з нульовою фонемою. 4. Подовження голо-сних [о], [е]. 5. Розвиток приставного [і]. 6. Наслідки занепаду зредукованих у системі консонантизму. 7. Спрощення в групах приголосних. Поява вставних приголосних. 8. Асимілятивно-дисимілятивні процеси.	За 1 практичне заняття студент може отримати максимально 2 бали. 2 бали отримує студент, якщо всебічно розкриває зміст теоретичних питань, відповідь повна, аргументована, залучається матеріал не лише обов'язкової, але й рекомендованої додаткової літератури, теоретичні положення ілюструються великою кількістю самостійно дібраних прикладів 1 бал отримує студент, який розкриває зміст теоретичних питань частково, не завжди може навести приклади	2

		Депалаталізація. Втрата дзвінкості кінцевим приголосним. Зміна [л] і [в]. 9. Фонетичні зміни в середньоукраїнській мові.		
	Практичне завдання	Завдання на пояснення фонетичних процесів 1 б. Тестування в системі Moodle 10 б	Кожна правильна відповідь оцінюється в 0,15 бала	11
Усього за ЗМЗ				13
4		Тема. Основні терміни діалектології. Лінгвогеографія. Діалектологія як розділ мовознавства і навчальна дисципліна. Членування української мови й лінгвістична географія. Методи вивчення і збирання діалектних матеріалів. Основні діалектні групи говорів (наріччя) української мови. Теорія і практика лінгвокартографува ння. Джерела сучасної лінгвогеографії. Методи і основні засади лінгвокартографува ння. Інтерпретація (читання) діалектної карти. Поняття		

		діалекту з точки зору лінгвістичної географії. Способи запису діалектних матеріалів. Основні терміни діалектології. Фонетична транскрипція, її типи.		
4.	Практичне завдання	Пошук діалектних рис у потоці мовлення 5 б.	Робота в аудиторії. Вироблення навичок «мовознавчого» слухання.	
	Практичне завдання	Робота з Атласом української мови 3 б.		
Усього за ЗМ 4				8
5	Теоретичний матеріал	Південно-східне й південно західне наріччя. Ареал та діалекти південно-східних говорів: середньонаддніпрянські, слобожанські та степові говірки. Найважливіші фонетичні, морфологічні та синтаксичні ознаки південно-східного наріччя. Південно-західне наріччя. Поняття про старожитні говори. Три групи <i>діалектів</i> : волинсько-подільська, галицько-буковинська та карпатська. Найважливіші фонетичні, морфологічні та синтаксичні ознаки		

		південно-західного наріччя.		
	Практичне завдання	Аудіювання південно-східного говору 3 бали		
	Практичне завдання	Пошук рис південно-західного говору в потоці мовлення 7 балів		
Усього за ЗМ 5				10
	Теоретичний матеріал	Північні говори української мови. Три групи говорів: <i>східнополіський говір</i> (лівобережнополіський), <i>середньополіський говір</i> (правобережнополіський) і <i>західнополіський говір</i> (волинсько-поліський). Найважливіші фонетичні, морфологічні та синтаксичні ознаки поліського наріччя.		
	Практичне завдання	Аудіювання усного мовлення 4 бали	Максимальний бал (4) ставиться за ґрунтовний аналіз рис говору на всіх рівнях мови	4
	Практичне завдання	Пошук рис північного говору в потоці мовлення 8 балів. Індивідуально кожному дається матеріал для прослуховування	Максимальний бал (8) ставиться за ґрунтовний аналіз рис говору на всіх рівнях мови	8
Усього за ЗМ 6				12
Усього за змістові				60

модулі				
Підсумковий контроль				
ІСПИТ	Теоретичне завдання	Одне питання з курсу		5
	Практичне завдання	Аналіз фонетичних змін у словах (20 слів) Аналіз діалектного тексту		20 20
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Основна

1. Жовтобрюх М. А., Волох О. Т., Самійленко С. П., Слинко І. І. Історична граматики української мови. Київ : Вища школа, 1980. 320 с.
2. Жовтобрюх М. А., Русанівський В. М., Скляренко В. Г. Історія української мови. Фонетика. Київ : Наукова думка, 1979. 480 с.
3. Насенко Г. М. Історія української мови. Практикум з фонетики й фонології. Київ, 2015. 336 с.
4. Німчук В. Історія української мови. Хрестоматія X-XIII ст. Житомир: Полісся, 2015. 352 с.

Частина діалектологічна:

1. Бевзенко С.П. Українська діалектологія. Київ : Вища школа, 1980. 282 с.
2. Глібчук Н., Костів О. Українська діалектологія. Львів, ЛА «Піраміда». 2023. 552 с.
3. Монахова Т. В. Українська діалектологія : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. 128 с.
4. Панцьо С. Українська діалектологія: Практикум : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. 132 с.

5. Сердега Р. Л. Українська діалектологія : навчальний посібник / Р. Л. Сердега, А. А. Сагаровський. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 156 с.

Додаткова:

1. Атлас української мови. В 3-х томах. Київ : Наукова думка, 1984 – 2001.
2. Брус М. П. Історична граматики української мови. Частина друга. Практичний матеріал. Термінологічний словник. Тестові завдання : Навчально-методичний посібник. –вано-Франківськ : ПП Голіней О. М., 2016. 92 с.
3. Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов / За ред. О. С. Мельничука. Київ : Вища школа, 1966. 246с.
4. Мойсієнко В. Континуанти давнього *ę у поліських говорах. Українська мова. 2005. №2. С.71-88.
5. Німчук В. В. *Періодизація* як напрямок дослідження генези та історії української мови. Мовознавство. 1997. №6. С. 3-14.
6. Самійленко С. П. Нариси з історичної граматики української мови. Ч. 1. Київ, 1964. 234 с.; Ч. 2. Київ, 1967. 190 с .
7. Шевельов Ю. Історична фонологія української мови. Харків : Акта, 2003. 1054 с.
8. Слинько І. І. Історичний синтаксис української мови. Київ : Вища школа, 1973. 215 с.

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим. Це не обговорюється.

Бали за просто присутність на занятті не виставляються.

*Ще років зо два тому я додавала «на превеликий жаль», але досвід дистанційного спілкування з темними квадратами в моніторі замість студентів або споглядання того, як народ спить, потягується і п'є чай, але абсолютно німотствує на занятті, переконав мене в тому, що так, присутність не означає притомність. Тож вибачайте, але на занятті **треба бути і працювати**.*

***Відпрацювання пропусків** здійснюються шляхом виконання незроблених письмових завдань або тестів упродовж тижня після того, як Ви з'явилися знову в стінах нашого факультету. Якщо це пропущене практичне заняття, то тут ми з Вами матимемо приємність спілкуватися наживо, яким би режим комунікації не був – онлайн чи офлайн. Теорії майже не буде: історична граматики – передусім практична дисципліна, тож переказувати підручники М.А.Жовтобрюха, С.П.Бевзенка, Н.Глібчук чи мої лекції Ви точно не будете. А щоб розібратися практично, то треба вдумливо читати й аналізувати все, що бачите й чуєте. Старші курси Вам точно розкажуть: довго я не тримаю нікого зі студентів. Максимум – 15 хвилин.*

Політика академічної доброчесності

Не списувати. Списане завжди видно. І якщо письмова робота дає змогу це помітити швидко, то студентські усні відповіді нерідко перетворюють практичне заняття на хату-читальню, коли студент читає з роздруківки або навіть із телефона й не намагається зрозуміти, що ж там написано ☺. Чим закінчуються такі речі? Веселим викриттям і відповідною оцінкою. Тим більше на історичній граматиці. До речі, курс чи не найскладніший зі всієї чотири роки, але практичні заняття в нас проходять завжди неймовірно весело: викриття бездумного читання й довільного, не підкріпленого жодними доказами малювання на дошці ієрогліфів відбувається весело під сміх і чительника/малювальника, і всієї групи.

Тож якщо Ви хочете розібратися в тому, що читаєте і про що хочете відповісти на семінарі, готуйтеся до занять із розумом. Тим більше до історичної граматики.

А тепер ми підходимо до надважливого питання: Чи можна користуватися інтернет-ресурсами? **МОЖНА. АЛЕ!** Тільки з відповідальним покликанням на авторів текстів.

Якщо говорити про письмові завдання, котрих буде 95%, то **перша помічена списана фраза забезпечує хейт і бан Вашої спроби заробити бал.** А переробляти чи виконувати нове завдання – складніше. І Ви неодмінно дізнаєтеся на власному досвіді, як це – виконувати інші завдання вже чесно.

Тож **будьте чесними одразу.**

Тепер **стосовно до іспиту.** Він весь проводиться у письмовій формі, до речі. Списування карається заміною екзаменаційного білета, на якому б етапі Вас на цьому списуванні не заскочили. Структура екзаменаційного білета: – теоретичний блок (2 питання) – **10 балів** (по 6 балів за кожне питання); практичний блок (аналіз речення: переклад, синтаксис, морфологія) за всіма рівнями – **18 балів**; історико-фонологічний аналіз двадцяти слів – **12 балів** (по 0,6 бала за кожне слово)). Тобто ви бачите, що теорії в нас небагато, а ось практичного -- чимало. Списати в когось буде неможливо: у всіх – різні слова й речення для аналізу ☺.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використовувати на занятті засоби зчитування та пошуку інформації в Інтернеті **можна лише після моєї фрази** «А тепер дістаємо наші телефони / планшети / нетбуки...».

Якщо такий засіб або шпаргалку Ви спробуєте використати на іспиті, то відбувається заміна екзаменаційного білета, на якому б етапі Вас на цьому списуванні не заскочили. Плюс я конфісковую Ваш телефон / планшет / шпаргалку, і до кінця іспиту він / вона упокоюється на першій парті перед викладацьким столом у безпечному від Вас і від мене місці.

Комунікація

Конкретику стосовно місць доступу до мене в реалі та віртуалі див. першу сторінку цього Силабусу, та і з минулого року нічого не змінилося.

Спілкуватися зі мною можна **майже цілодобово.** Ви ж знаєте ☺. Можу не взяти слухавки й не відповісти на повідомлення десь із 01год.30хв. до 08год.00 хв. Причина по-людськи проста: у цей час я зазвичай сплю й не можу крізь сон відчувати порухи думок спраглих до знань юних філологів.

Якщо Ви телефонуєте, то нагадайте про себе: «Вас турбує студент(ка) другого курсу філології...». Якщо телефонуєте вперше за день, то не зайвим буде й привітання.

Так само якщо Ви пишите мені в Telegram чи якийсь інший месенджер / пошту, то також представляйтеся, бо далеко не у всіх Вас ніки збігаються з іменем та прізвищем, натомість я змушена вгадувати, хто ж ховається за загадковим «Лісьоно4ком» чи «ЮнимОрлом».

У режимі онлайн – **вимога:** усі свої ніки в Telegram, Viber, Zoot Ви маєте перетворити на традиційне прописування імені та прізвища. Ну і не висіти чорними квадратами або якимись химерними картинками в конференціях, а бути видимими, рухомими й чутними в етері під час заняття. Словом, Ви це вже знаєте за минулими роками, але я нагадала ☺.

Які питання можна мені ставити. Як і завжди, будь-які, котрі не порушують особистого простору. Можете запитувати геть усе: постараюся дати вичерпну відповідь. І не тільки про мовознавство.

І, як пишуть колеги-могилянці і як ви вже знаєте, «**хабарів не беру, дітей не їм**». ☺

P.S.: ЧИМ БІЛЬШЕ ЗАПИТАНЬ ВИ СТАВИТЕ ВИКЛАДАЧЕВІ, ТИМ КРАЩЕ ДЛЯ ВАС

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:

<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>

Керівник навчально-методичного відділу

Людмила НЕСТЕРЕНКО